

תשובות המכללה בדבר ההמלצות

שהובאו בדו"ח ההערכה

המלצות הכרחיות :

- **להגדיל את התמיכה במחקר של חברי סגל הגיל הרך, הן בתקציבי מחקר והן בתנאים הנדרשים לצורך ביצוע מחקר (לדוגמה, שעות ייעודיות למחקר, ליווי חוקרים מתחילים על ידי חוקרים מנוסים).**

הנהלת המכללה, ובשיתוף עם ראש החוג ומנהליו, החליטו להקצות לחברי סגל החוג שעות ייעודיות למחקר.

כצעד אופרטיבי למימוש ההמלצה, הצוות התחלק על פני שלוש קבוצות, כאשר החברים בכל אחת מהקבוצות שותפים לנושאי מחקר המעניינים אותם וההולמים במידה רבה את תחומי ההתמחות שלהם.

לפי המתווה החדש, הקבוצה הראשונה, בראשות ראשת החוג- ד"ר מנאר סלאמה, עניינה לחקור את הנושא של "סדר יום פתוח בגן הילדים". נושא זה כבר זכה לאישורו של המדען הראשי ויש כבר עשייה ממשית בו.

הקבוצה השנייה של החוקרות, בראשות ד"ר איבתסאם מרעי- סרוואן- ראשת החוג היוצאת, אמורה לעסוק בנושא של "פרספקטיבה של ילדים וילדות בנושא סיכון ומוגנות".

ואילו, הקבוצה האחרונה מבין החוקרות בחרה לעסוק בנושא "עמדות המחנכות כלפי אלימות נגד ילדים וילדות". בראש קבוצה זו עומדת ד"ר אמל טאהא פאהום, מרצה בכירה בחוג.

- **להגדיל את מספר הסטודנטיות המתקבלות לחוג לגיל הרך על מנת לאפשר המשך קיום החוג עם סגל הוראה קבוע ומחויב.**

הנהלת המכללה בהחלט מברכת על ההמלצה. ברם, ההחלטה בנושא זה נמצאת בידי האגף להכשרת עובדי הוראה במשרד החינוך, בהיותו גורם מתכנן ומתקצב של המכללות להכשרת עובדי הוראה.

אנו בוודאי, נרצה את תמיכת המל"ג כדי להפוך המלצה זו לשימה ולאתר.

- **לדאוג למיסוד והעמקת הקשר בין סגל הגיל הרך, המדריכות והמרצים הדיציפלינאריים: ליצור מנגנון מחייב של שיתוף בבניית הסילבוסים, מגובה על ידי ההנהלה בין כל הנוגעים בדבר.**

נושא זה נמצא כבר בטיפול עוד לפני קבלת הדו"ח. בהקשר לכך, המכללה בשנים האחרונות עמלה רבות על ביסוס הקשר בין חברי הסגל באקדמיה, ובינם לבין חבריהם מהשדה. הדיקן האקדמי, בליווי ראשי החוגים במכללה, דואגים לכך שכל סילבוס של כל קורס ייבנה על ידי מרצה/י הקורס המלמדים אותו קורס, כאשר התכנים הנבחרים לכל קורס מתעדכנים מדי שנה ברוח השינויים שהתחוללו בתחום. אישור סופי על הסילבוס יינתן על ידי ראש החוג הספציפי.

הדברים נעשים גם דרך השתתפות כלל חברי הסגל והנהלת החוג בישיבות סגל קבועות, וכן באמצעות פרסום משותף בימי עיון ובכנסים ארציים ובינלאומיים כאחד. עם זאת, בעיני הנהלת המכללה המלצה זו מקבלת משנה חשיבות ולכן הוחלט לתגבר את העשייה בתחום. ברוח זו, נקבע להיפגש תדיר יותר ולו למען לרענן במשותף את תכני הסילבוסים של הקורסים השונים בחוג. בנוסף, יחידת האיכות וההערכה במכללה בראשות ד"ר זאהר עכרייה, וגם היחידה לפיתוח מקצועי בראשות ד"ר יאסר עואד, תפעלנה יחד עם הנהלת החוג על בניית מערך ו/או מתכון שיכללו קורסים, השתלמויות וסקרי דעה, במטרה להביא להידוק הקשר שבין האקדמיה לשדה.

- **לקבוע ולפרסם כללים ברורים לקידום חברי סגל.**

ההודעות והפרסומים על קידום חברי סגל ומסלולי קידום למיניהם, (בין אם הקידום לפי משרד חינוך, ובין אם הוא לפי הנחיות המל"ג), תמיד הופיעו באתר המכללה, בתקנון המכללה, במייל האישי של חברי הסגל, ובהודעות המתפרסמות על לוחות המודעות הפרוסים ברחבי

המכללה. יתירה מכך, הנהלת המכללה, ולו בגלל חיוניות הנושא וחשיבותו, דואגת שהנושא יופיע על סדר יום ההיערכות לפני תחילת כל שנת לימודים. בשל כך, היא מייעדת הרצאת אורח שמטרתה לעודד קידום מרצים, וגם כדי ללבן את תנאי הקידום ומסלוליו השונים. השנה הרצה בנושא פרופ' (מן המניין) אסמאעיל אבו סעד- ראש התכנית ללימודי תואר שני במינהל חינוכי של אוניברסיטת בן גוריון בנגב.

לציין, כי ביום ההיערכות האחרון של פתיחת שנה"ל תשע"ח, הנהלת המכללה הזמינה נציגים ומומחים בתחום קידום סגל בהוראה, שנתנו הרצאה בנושאי כלים ומידע וקידום חברי סגל במכללות.

- **להוסיף לתכנית הלימודים קורסים המכשירים את הסטודנטיות לעבודה במסגרות לידה עד שלוש.**

הנהלת המכללה ומנהלי החוג רואים בהמלצה זו כראויה, ולכן הוחלט להכניס לתכנית הלימודים בשנה"ל תשע"ח את הקורסים הבאים:

קורס בנושא: "ארגון וניהול מסגרות בגילאי לידה עד שלוש".

קורס בנושא: "ילדים בגילאי לידה עד שלוש עם צרכים מיוחדים".

קורס בנושא: "מה בין הורות לילדים בגילאי לידה עד שלוש להורות לילדים בגילאי שלוש עד שש".

- **לדאוג לכך שלימודי החובה בתכנית יכללו קורסים בנושאים הבאים: ילדים עם צרכים מיוחדים, הורות בגיל הרך, ניהול גן וניהול מסגרות חינוכיות לילדים מלידה עד שלוש.**

ההמלצה יושמה והקורסים כבר מופיעים בתכנית הלימודים של תשע"ח.

- **להעלות את הרמה האקדמית של הקורסים בתכנית ולשלב מקורות עדכניים מחקרניים.**

כל אחת ואחד מבין חברי הסגל נתבקש לעדכן את הסילבוס של הקורסים שהוא מלמד (התהליך הובהר בסעיפים לעיל). כחלק ממדיניות זו, הוסבר והובהר לכלל המרצים כי יהא עליהם להבטיח שתכני הקורס שהם מלמדים אמורים להלוך רבתי את אשר מופיע במחקר העדכני בתחום הנלמד. כדי לעקוב אחר ביצוע ההמלצה ומימושה, ועדת ההוראה של המכללה מחייבת לקבל לידה את טיוטת הסילבוסים עוד לפני שהקורס נפתח, הדבר נעשה במגמה לעמוד מקרוב על הכנסת שינויים ועדכונים מחייבים, והתאמתם לרוח ההמלצה.

- **במקביל יש לצמצם בחלק מהקורסים את רשימות קריאת החובה ולמקד אותן.**

מיד עם קבלת הדו"ח הועברה בקשה בנושא לחברי סגל החוג. לדידנו, הרוב המוחץ מבין חברי הסגל השכיל לעבות את תכני החובה של הקורסים, אל מול צמצום סך הפריטים. הסילבוסים של שנה"ל תשע"ח כוללים לכל היותר כעשרה פריטי קריאת חובה בלבד.

- **לדאוג שכל הקורסים הדיציפלינריים מותאמים להכשרת מחנכות לגיל הרך.**

הקורסים בחוג רובם ככולם מותאמים להכשרת מחנכות לגיל הרך. בקורס אחד ללימודי מדעים היה פער בין התחום הנלמד לעולם התוכן של המחנכות לגיל הרך. הנושא נבדק לעומק, ועל כן הוחלט להחליף את המרצה במרצה אחרת המומחית בלימודי מדעים לגיל הרך. המרצה החדשה אף הספיקה לרענן ולעדכן את תכני הקורס בהתאם.

- **להבטיח רצף לימודים בין הקורסים בשנים השונות, להימנע מחזרה על תכנים בקורסים השונים.**

אנחנו מודעים לחפיפה ולרצף התוכני הקיים בחלק מהקורסים. חפיפה מינימלית ביותר. עם זאת, בישיבות של טרום שנה, ובשיבוצי מרצים לקורסים, נבדק הנושא של רצף וחזרה על תוכן לימודי. המרצים כמו בשנים עברו שובצו לפי תחומי המומחיות שלהם, ובהתאם לרצף הלימודי המתאים. בנוסף, העדכונים שהוכנסו לסילבוסים בקורסים השונים גם הם תרמו למניעת כפילויות וחזרתיות. אך, כדי להבטיח יישום ההמלצה עד תומה, המזכירות האקדמית של כל חוג, יחד עם היחידה לניהול איכות והערכה צפויים לערוך בדיקה מקיפה של כלל הסילבוסים כדי להבטיח אחידות בתוכן הנלמד.

- **להבטיח קשר בין נושאי הקורסים הנלמדים בכל שנה לבין ההתנסות המעשית.**

השנה הסילבוסים נבנו במשותף על ידי חברי הסגל מהאקדמיה ומהשדה. בקביעת תכני הלימוד הושם דגש על הקשר שבין אקדמיה לשדה. הרבה מחומר הקריאה של תשע"ח מתייחס לחיבור של עבודת הגננת אל השדה המחקרי והיישומי- התנסותי כאחד. הנהלת החוג תפעיל מנגנוני הערכה ופיקוח כדי ללמוד על ביצוע החיבורים בפועל. בין המנגנונים שיועדו למטרה זו יהיה "המפגש הדו- שבועי של חבר סגל ומדריך", הביצוע ילווה במחקר.

- **לוודא שכל הסטודנטיות לגיל הרך מתנסות עם ילדים מטווח הגיל שבין לידה לשש.**

כדי לממש את ההמלצה הוחלט להוסיף בשנה"ל תשע"ח שעות התנסות (הכשרה מעשית) לתלמידות שנה א' בחוג. במסגרת שעות ההתנסות הללו הסטודנטיות משנה א' בחוג יבקרו במעונות יום ובמסגרות לימוד לגילאי לידה עד שלוש.

- **לתקן את חוסר השוויון המובנה בתהליך ההכשרה המעשית בין הסטודנטיות המקבלות הכשרה במסגרת**

דגם "אקדמיה-כיתה" לבין אלה המקבלות הכשרה במסלול המסורתי. אין לראות את דגם "אקדמיה-כיתה" כפרס למצטיינות. יש לחפש דרכים חלופיות ליצירת חלוקה בין הסטודנטיות, לא לפי הישגים.

בשנה"ל תשע"ח, עמדה בפני הסטודנטיות האפשרות לבחור בין התנסות במסגרת אקדמיה-שדה (כיתה/גן) או לבצע את הכשרתן במסגרת עבודה מעשית של יום אחד בשבוע (המסלול הרגיל והקיים).

- **לכלול בקורסים רלוונטיים ובהערכה של עבודה מעשית התייחסות לתכנון פדגוגי בראיה שנתית מעבר לתכנון נושא או פרויקט.**

ההמלצה הזו ישימה בקרב חברי סגל החוג מזה שנים מספר. השנה, ובעקבות דו"ח המל"ג, הנושא הודגש בשנית בישיבות החוג של טרום שנה, וימשיך להיות במעקב של הנהלת החוג.

- **להעלות את רף הקבלה של הסטודנטיות למסלול הגיל הרך.**

תנאי הקבלה נקבעים על ידי האגף להכשרת עובדי הוראה במשרד החינוך. עם זאת, המכללה רואה בחיוב רב את ההמלצה, ולכן התקבלה החלטה שיש לפעול לגיוס מועמדות עם נתוני קבלה גבוהים יותר ככל האפשר.

- **להרחיב את התשתיות הפיזיות על מנת לקיים תכנית לימודים לגיל הרך.**

בשנה האחרונה המכללה שוקדת על הרחבת התשתיות הפיזיות של כלל החוגים במכללה, ובינם החוג לגיל הרך. ההרחבה כוללת: הרחבת שטח הבנוי, בניית חדרים ואולמות שיכילו מעל מאה תלמידים בממוצע, לצד הוספת

מתקנים לימודיים והכשרתיים, ועד להרחבת מאגרי המידע בספריה ועוד.

- **ליצור מרחבי עבודה אישיים למרצים ולמדריכים הפדגוגיים.**

כיום בחוג ישנו מרחב כזה, אך למען לייעל עוד יותר את העשייה הפרטנית והמשותפת של חברי הסגל, הוחלט כי במסגרת הפרויקט הגדול שהמכללה בונה יש לייעד שטחים ומרחבי פעולה פוטנציאליים לכלל העובדים בחוג.

- **להבטיח שלסגל ולסטודנטיות יש גישה למאגרי המידע Eric ו-PsychNet.**

המאגרים שצויינו לעיל קיימים בספריית המכללה. מדי שנה, הסטודנטים החדשים המתקבלים ללמוד במכללה נדרשים לעבור הכשרה/ אוריינטציה אודות השימוש במאגרי המידע הקיימים בספרייה, ובינם מאגי המידע שציינתם. בנוסף, היחידה לפיתוח מקצועי מארגנת לחברי הסגל השתלמות של 28 ש"ש בנושא: "חשיפה ושימוש במאגרי מידע אלקטרוניים". ההשתלמות מועברת על ידי מומחים מבין העובדים בספריית המכללה.

- **לכלול במטרות תכנית ההכשרה- טיפוח גננת המסוגלת לפתח ולהציג חזון חינוכי ולתכנן את יישומו בתכנון לטווח ארוך.**

קיים, וזה גם מופיע בחזון החוג שהוא נגזרת של חזון המכללה, ומתורגם אופרטיבית בקורסים השונים בחוג ובעשייה התנסותית בשדה.

- **לפתח מחוון להערכת סטודנטית על תכנון של יחידת הוראה מקיפה תכנון נושא/פרויקט על רצף הזמן.**

ישנו מחוון כזה, והוא כבר שמיש בידי חבר הסגל השנה השלישית ברצף (ראה מחוון מצורף).

• לתמוך ביכולות המחקריות הנדרשות מן הסטודנטיות. הכנה כזאת צריכה לכלול פיתוח הבנה מחקרית, סדנאות כתיבה אקדמית, קריאת מחקר באנגלית, היכרות והתנסות במגוון מתודות בסמינריונים המחקריים ומודעות לסוגי המחקר המתאימים לחקר ההתנסות.

במסגרת תכנית אתגרים, של משרד החינוך, שהחלה בשנה"ל תשע"ז, הסטודנטיות החל משנה א' בחוג לגיל הרך, נדרשות ללמוד קורסים בתחומי אוריינות אקדמית, שיטות מחקר כמותיות, שיטות מחקר איכותניות, כתיבה מדעית וניתוח מחקרים אמפיריים.

במסגרת לימודי הקורסים לעיל, הסטודנטיות מקבלות:

- סיוע ברכישת מיומנויות לשם קריאת חומר מדעי, תוך שימת דגש על המיומנויות של קריאה, כתיבה והבעה.
 - מיומנויות לזיהוי רעיונות מרכזיים בקריאה במקורות מידע כתובים ו/או אלקטרוניים.
 - פיתוח יכולת להבחין בין רציונל, הנחות יסוד, מטרות, שאלות, השערות, מתודולוגיה, ממצאים, דיון ומסקנות.
 - עיון מודרך במאמרים שונים בעיקר מתחום החינוך והחברה.
 - לימוד כללי כתיבת עבודה אקדמית בהתאם למקובל בתחום החינוך.
 - הכרת החיבור המדעי – מבנה ומאפיינים.
 - כלים לזיהוי רעיון מרכזי בקטע כתוב.
 - הכרת חלקי המאמר המדעי ומאפייניו.
 - כלים ודרכים עריכה אינטגרטיבית של חומר.
- באופן כזה הסטודנטים במסלול גיל רך ירכשו ידע, מיומנויות קריאה וכתיבה, כולל מתודות לביצוע מחקר. המטלות בקורסי האוריינות / כתיבה מדעית / ניתוח מחקרים אמפיריים כוללות עבודות אישיות של קריאת

מחקרים, וסיכום ההדגשים המסייעים בהבנת המאמר המדעי. שיטות ההוראה כוללת גם כן בניית מחוונים לצרכי מעקב אחרי תהליכי הלמידה של הסטודנטית.

• **לבנות תשתית לעריכת מחקר בקרב חברי סגל הגיל הרך: להקצות לסגל זמן למחקר, תקציב לצורך השתתפות בכנסים ארציים ובין לאומיים, תמיכה בכתיבה, תמיכה בביצוע ניתוחים סטטיסטיים וכד'.**

בשנה"ל תשע"ח, תחום המחקר יעמוד ראשון בסולם העדיפויות של נשיא המכללה. הפעילות המחקרית הצפויה לשנה זו תהיה ענפה ותשיק את מרבית היחידות והחוגים במכללה, ולא רק את החוג של הגיל הרך. בהקשר לגיל הרך, כפי שצוין קודם, יתוקצבו שלושה מחקרים של שלוש קבוצות מחקר מהחוג.

באופן כללי, העשייה המחקרית במכללה תכלול קידום הצעות מחקר שיוצגו בפי מרצי המכללה באשר הם. והכל ייעשה כמובן בשיתוף פעולה מלא עם יחידת המחקר במכללה.

ברמה התפעולית נעשו ההתאמות הבאות שנועדו להטיב עם חוקרי המכללה. בין הפעילויות הראויות לציון שנעשו מאז דו"ח ההמלצות של הוועדה, נמנה את:

- כינון ועדת אתיקה למחקר. הוועדה מורכבת מ- פרופ' אסמאעיל אבו סעד, ד"ר מוחמד אבדאח ומ- ד"ר יאסר עואד [יו"ר].
- ארגון ועריכת כנסים, ימי עיון, סדנאות לעידוד ופרסום המחקר במכללה.
- פרסומי עידוד בדבר מהות המחקר בקרב סגל המרצים.
- מעקב אחרי ניצול יעיל לתשתיות המחקריות שהמכללה מעניקה לעובדיה: קרן עידוד מחקר, ייעוץ מתודולוגי, ניתוח נתונים סטטיסטיים ואיכותניים, עריכה ותרגום, הכנת תכנית מחקר אישית/קבוצתית עם לוח זמנים.

- הפעלת סדנאות הכשרה לליווי ותמיכה בחברי הסגל, ברמה אישית והמתודולוגית. הסדנא הראשונה עתידה להתקיים בתאריך 29.10.2017.

המלצות רצויות:

- **כדאי לשלב את הסטודנטיות ממסלול הגיל הרך בפרויקטים שהמכללה מקיימת, תוך חיפוש דרכים להתגבר על מגבלת השפה.**

כיום, הסטודנטיות בחוג משולבות בפרויקטים התנדבותיים-קהילתיים הן באזור והן במדינה בכלל. חלק נכבד מהן פעיל חברתית במסגרות חברתיות בסנין וסביבותיה. השנה יעמדו לרשות הבנות מסגרות התנדבותיות נוספות הפועלות בחסות המכללה.

כמו-גם, החל משנת משנה"ל תשע"ח יוצע לסטודנטיות בחוג להשתלב בתכנית של חילופי סטודנטים עם אוניברסיטאות באירופה (הסטודנט שלנו לומד ברומניה).

- **לקיים דיון על עומק המעורבות הראויה מבחינה אתית של המרצים המקצועיים בייעוץ אישי לסטודנטיות.**

הנושא חודד בישיבות החוג, וכן רוענן בתקנון החוג והמכללה. יועצת החוג אף הוציאה אגרת בנושא המבהירה את גבולות ההתערבות והמעורבות בענייניה האישיים של הסטודנטית. הובהרו ההשלכות על ההשגות אם תתרחשנה.

- **כדאי להבטיח המשכיות של הקורסים הניתנים במסגרת פרויקט "אתגרים".**

השינויים הוחדרו לתכנית הלימודים של תשע"ח. במסגרת השינויים נכללו שלושה קורסים חדשים בתחום, והם: מוכנות אוריינית, כשירות לשונית, ומכוונות לספר.

- **לפתח קריטריונים ברורים ושקופים לניהול ראיון קבלה למכללה: לבסס את ראיון הקבלה לסטודנט על פרוטוקול שיטתי, הכולל קריטריונים ברורים.**

ישנו פרוטוקול/מדריך ראיון חצי מובנה הכולל קריטריונים ברורים והמתייחס לנקודות המכריעות בהחלטה על קבלת סטודנטית לחוג. בכללי, ועדת הקבלה של החוג הינה זו שממליצה לוועדת הקבלה המוסדית לקבל או שלא קבל מועמדת כלשהי.

- **כדאי להקים מנגנון לעזרה בחיפוש עבודה לסטודנטיות.**

במסגרת היחידה לניהול קשר עם בוגרי המכללה הוחלט על מיסוד פינת "לוח דרושים", שבו המכללה מציעה לבוגריה אופציות עבודה בתחום ובתחומים משיקים באזור ובמדינה בכלל.

המכללה גם ממלאת פונקציה מחברת בין מוסדות וארגונים המחפשים את בוגריה. היא גם פותחת שעריה בפני הבוגר כדי להשתלם בתחומי בניית קריירה והשתלבות בחיי העבודה.

- **כדאי לערוך מעקב שיטתי אחרי בוגרי ובוגרות התכניות, ולקשור אותם למכללה באמצעות השתלמויות וכינוסים. מעקב זה יכול גם אסוף נתונים על העסקת בוגר.**

המכללה מפעילה יחידה לניהול קשר עם בוגרים. מדי שנה יחידה זו דואגת להציע לבוגריה קורסים והשתלמויות בתחומי ההתמחות שלהם.

עדיפות ניתנת לבוגרי המכללה בכל הקשור לקבלה ללימודי תואר שני בהוראה במכללה.

מלבד זאת, יחידת המחקר של המכללה פועלת בימים אלו על גיבוש הצעת מחקר בדבר המעקב אחרי בוגרי המכללה והשתלבותם בשוקי העבודה השונים.

• לכולל במסגרת פעילות יחידה לפיתוח מקצועי במכללה השתלמויות וסדנאות לחברי הסגל הדיסציפלינרי המלמדים בגיל הרך כמרכיב מחייב עם תגמול לצדו.

היחידה לפיתוח מקצועי פועלת כדי לבסס מספר קורסי השתלמות בתחומי הידע של הגננת. נשלחה בקשה לחברי הסגל להציע נושאים להשתלמויות, והנושא בכללותו נמצא בשלבי התהוות וצפוי להיות מופעל במהלך תשע"ח.